

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA JANUAR 2020. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu sprovedene su *ad hoc* kontrole po prijavi građana ili po dobijanju bilo kakvog saznanja koje ukazuje da se u određenom objektu obavlja djelatnost poslovanja hranom suprotno zakonu.

Tokom januara mjeseca, u skladu sa utvrđenim pojedinačnim programima monitoringa bezbjednosti hrane, uzeti su uzorci određenih vrsta hrane u cilju utvrđivanja propisanih zahtjeva koji se odnose na propisane kriterijume bezbjednosti.

Inspektori za hranu su kontrolisali da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod, propisno upakovan i označen. Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr. Vršena je redovna planirana kontrola objekata za proizvodnju hrane i objekata za skladištenje i prodaju na veliko hrane, uključujući i kontrolu transporta hrane koja zahtijeva temperaturni režim čuvanja i transporta.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršen je nadzor u 109 objekata u kojima se obavlja poslovanje hranom.

U kontrolisanim objektima utvrđene su nepravilnosti koje su se odnosile najčešće na nehigijensko rukovanje hranom tokom prerade, obrade i čuvanja hrane, neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, zatečenu hranu u prometu izmijenjenih organoleptičkih svojstava ili isteklog roka upotrebe i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti u unutrašnjoj kontroli, inspektori su preduzeli 64 upravne mjere i to:

- 14 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 5 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 28 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- 17 izrečenih prekršajnih naloga (5.300 eura);

U izvještajnom periodu izvršeno je 9 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U januaru 2020. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 646 pošiljki pošiljke hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 159 pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za

laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeta su 102 uzoraka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzet je 1 uzorak.

Laboratorijski je ispitano 15,8% pošiljki hrane iz uvoza i 0,6 % pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 644 rješenja o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 159 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom januara od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 2 pošiljke hrane u ukupnoj količini od 510 kg: beskvasni integralni hljeb (78 kg) zbog utvrđivanja neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima u odnosu na sadržaj mikotoksina i džem (432 kg) zbog nedozvoljenog sadržaja aditiva.

Postupanje po inicijativama

U januaru, Inspekciji za hranu je podnijeto 13 inicijativa/prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u januaru vršili inspeksijski nadzor nad radom veledrogerija i veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, prometa životinja, zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja i kontrolu nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja. Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1000 pregleda. U unutrašnjoj kontroli izvršena su ukupno 142 pregleda. Kontrole su sprovedene u oblasti: zaštite dobrobiti životinja (18), rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova (1), rada veledrogijerija koje obavljaju promet na veliko veterinarskih lijekova (4), zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera (15); rada na stočnim pijacama (9), po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih (7), identifikacije i registracije životinja, ispunjenosti uslova u karantinu za žive životinje i sprovođenja mjera u karantinu kao i kontrola sprovođenja mjera iz Programa obaveznih

mjera zdravstvene zaštite životinja (75) i izvršeno 7 kontrolnih pregleda nakon naloženih mjera i radnji i donijeto je 6 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedru pasa i mačaka,

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 6 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 4 rješenja o otklanjanju nepavilnosti kod držaoca životinja;
- 6 rješenja sa mjerama u slučaju sumnje odnosno potvrde zarazne bolesti životinja (enzootska leukoza goveda, trihinelozna kod domaćih svinja i Q groznica);
- 4 ukaza o otklanjanju nepravilnost kod držaoca životinja;
- 12 rješenja za karantin.

Tokom januara, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima i uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, monitoringa listerije, mikrobioloskih kriterijuma u hrani i hrani za životinje, monitoring kontaminanata i monitoring pesticida. Takođe, vršena je kontrola ispunjenosti uslova u objektima za uzgoj životinja sa aspekta uslova za zaštitu dobrobiti životinja za potrebe IPARD projekta (Mjera 1).

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u januaru 2020. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijским mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula i Dračnovac, 2 puta nedeljno.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 858 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 663 pošiljke živih životinja, hrane životinjskog porijekla i proizvoda životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 663 rješenja o stavljanju u slobodan promet.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije** tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- **identifikacioni pregled** tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled** tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost, kvalitet), uzeto je 128 uzorka.

Laboratorijski je ispitano 19,30% pošiljki namjenjenih uvozu.

Takođe je vršena i provjere zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

Tokom januara, nije bilo neusaglašenih pošiljki namjenjenih uvozu koje podliježu kontroli granične veterinarske inspekcije.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspeksijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 126 pošiljki živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (126 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom januara izvršen je pregled i izdato je ukupno 69 sertifikata za pošiljke životinjskog porijekla namjenjenih izvozu i 12 sertifikata za pse i mačke, za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U januaru, veterinarskoj inspekciji je podnijeto 7 inicijativa /prijava koje su se, u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u januaru vršili inspeksijski nadzor u oblasti zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju, promet i skladištenje sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i nadzor upotrebe pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminanata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja, a naročito u skladištima sjemenskog i merkantilnog krompira u cilju utvrđivanja štetnih organizama: *Epitrix*, *Ralstonia solanace arum.*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, *Erwinia*, CTV virusa. Vršena je i kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, propisanih uslova za rasadnike, objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, gotovih formulacija sredstava za zaštitu bilja u prometu, sredstava za ishranu bilja (NPK 15:15:15) na fizičko-hemijske osobine i radioaktivnost, kvaliteta sjemena (pasulja, graška i cvekle) i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 37 inspekcijskih pregleda, na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja (10);
- zakona o sadnom materijalu (5);
- zakona o sjemenskom materijalu (11);
- zakona o sredstvima za ishranu bilja (5); i
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja (6).

Tokom navedenih inspekcijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeta su 4 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u januaru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u januaru izvršila pregled ukupno 1177 pošiljki (uvoz/izvoz) i to:

- 923 pri uvozu;
- 44 u provozu;
- 85 za reexport;
- 99 pošiljki za izvoz; i
- 18 ovjera carinskih deklaracija,

Izdato je 8 rješenja o zabrani uvoza pošiljki.

Ukupno je uzeto 237 uzoraka pri uvozu od čega je za 7 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U januaru, laboratorijski je ispitano 25,68 % pošiljki namjenjenih uvozu.

Osim uzorkovanja prilikom uvoza vršene su i dodatne kontrole sadnog materijala primjenom brzih testova na: *Phytophthora ramorum*, *Xylella fastidiosa*, *Ralstonia solanacearum*, *Erwinia*, *GMO* svi su bili negativni.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima, zabranjen je uvoz 8 pošiljki, ukupne težine 73.275 kg, i to: 1 pošiljka paprike u količini od 800 kg, 1 pošiljke pasulja u količini od 200 kg, 1 pošiljke paradajza u količini 5.300 kg, 1 pošiljke hrane za životinje u količini od 25.000 kg, 1 pošiljke industrijske jabuke u količini od 11.280 kg, 1 pošiljke jabuka u količini od 12.595 kg i 2 pošiljke mandarina u količini od 18.100 kg.

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	14.01.2020.	paprika	800,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0.08	0.01
2.	15.01.2020.	pasulj	200,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0.07	0,01
3.	17.01.2020.	paradajz	5.300,00	pesticidi	Pirimiphos-methyl	0,07	0,02
4.	21.01.2020.	jabuka	12.595,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,04	0,01
5.	21.01.2020	hrane za životinje	25.000,00	bezbjednost	istekli rok upotrebe	/	/
6.	27.01.2020.	industrijska jabuka	11.280,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,04	0,01
7.	29.01.2020.	mandarina	10.250,00	pesticidi	fenvalerate	0.17	0.02
8.	29.01.2020.	mandarina	7.850,00	pesticidi	fenvalerate	0.09	0.02

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 184 pošiljke i izdala: 99 fitosertifikata za izvoz: brašna, ljekovitog bilja, rezane drvene građe, hrane za životinje i 85 fitosertifikata za reexport.